

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ЗА КОРДОНОМ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ НІМЕЧЧИНИ

У статті розглянуто особливості організації навчання за кордоном майбутніх фахівців зовнішньоекономічного профілю Німеччини у рамках обміну студентами між ВНЗ-партнерами, а також програм з метою отримання подвійного диплому. Проаналізовано європейські програми із сприяння освіти протягом життя, активним учасником яких є Німеччина.

Ключові слова: навчання за кордоном, фахівці зовнішньоекономічного профілю, обмін студентами, подвійний диплом, Німеччина.

Л.С. Отрощенко

ГВУЗ «Украинская академия
банковского дела НБУ», г. Сумы

ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ ОБУЧЕНИЯ ЗА ГРАНИЦЕЙ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ ГЕРМАНИИ

В статье рассматриваются особенности организации обучения за границей будущих специалистов внешнеэкономического профиля Германии в рамках обмена студентами между ВНЗ-партнёрами, а также программ с целью получения двойного диплома. Проанализировано европейские программы содействия образованию на протяжении всей жизни, активным участником которых выступает Германия.

Ключевые слова: обучение за границей, специалисты внешнеэкономического профиля, обмен студентами, двойной диплом, Германия.

L. S. Otroschenko

Ukrainian Academy of Banking of
the National Bank of Ukraine, Sumy

Peculiarities of the abroad studying organisation of the future specialists in foreign affairs of Germany

In the paper peculiarities of the abroad studying organisation of the German future specialists in foreign affairs are considered, and namely in the frames of students' exchange programs and getting of double diploma. European programs on education promotion have been analyzed, active participant of which is Germany.

Key words: studying abroad, specialists in foreign affairs, students' exchange, double diploma, Germany.

Постановка проблеми. Сучасний світ характеризується процесами глобалізації та інтернаціоналізації економіки, відкриттям кордонів, виникненням нових ринків, зростанням трудової міграції. Більшість країн переходить до ринкової економіки, демократизації й інформатизації суспільства, що утверджує ключову роль освіти у піднесенні економічного та соціального добробуту. Саме

на забезпечення високої якості освіти в Україні як чинника модернізації суспільства, зміцнення авторитету нашої держави в міжнародному просторі спрямовані нормативно-правові документи в галузі освіти, в яких визначено завдання щодо необхідності створення умов для розвитку, самовдосконалення та самореалізації кожної особистості впродовж життя.

В умовах інтеграції України в міжнародний освітній простір і переходу на нові освітні стандарти без вивчення передових досягнень зарубіжних країн у цій сфері неможливі успішне становлення вітчизняної економічної освіти та розвиток професійної компетентності вітчизняних фахівців, особливо зовнішньоекономічного профілю.

Важливе теоретичне і практичне значення має досвід Німеччини, яка була і залишається рушієм інтеграційних процесів у Європі і є третьою державою у світі за економічною потужністю та країною з однією із кращих у світі системою вищої освіти.

Одним із головних чинників успіху підготовки майбутніх фахівців зовнішньоекономічного профілю Німеччини є традиційний принцип поєднання теоретичної і практичної освіти, який реалізується під час навчання за кордоном.

Аналіз актуальних досліджень. Проблеми професійної освіти Німеччини стали предметом дослідження багатьох українських дослідників: Н. Абашкіної, А. Андрощук, К. Бурми, Т. Вакуленко, Т. Зданюк, Т. Козак, А. Корнілової, К. Корсака, А. Кудіна, О. Куліш, С. Михайлова, Т. Ляшенко, С. Павлюк, Л. Сакун, С. Синенько, В. Солошенко, А. Турчина, Н. Удовиченко та інших.

Відомі російські дослідники-компаративісти також досліджують ці проблеми, зокрема: В. Бауер, Ю. Бочарова, Ю. Владимиров, О. Ворожейкіна, А. Джуринський, О. Єгорова, О. Єльцова, Б. Зарицький, Э. Зеер, Т. Моїсеєнко, О. Назарова, Д. Торопов, Т. Фуряєва, Р. Хісамутдінова та інші.

Мета статті полягає в характеристиці особливостей організації навчання за кордоном майбутніх фахівців зовнішньоекономічного профілю Німеччини у рамках обміну студентами між ВНЗ-партнерами, а також програм з метою отримання подвійного диплому.

Виклад основного матеріалу. Майбутні фахівці зовнішньоекономічного профілю Німеччини обов'язково мають пройти навчання за кордоном, яке сприяє розвитку їх фахової, соціальної та інтеркультурологічної компетентностей. Слід зазначити, що навчання за кордоном підвищує конкурентоспроможність майбутніх економістів-міжнародників на ринку праці завдяки досвіду, отриманому за кордоном, вільному володінню іноземною мовою, знанням про країну та її мешканців.

Навчання за кордоном реалізовується у рамках обміну студентами між ВНЗ-партнерами, а також програми з метою отримання подвійного диплому.

У другому параграфі першої глави Рамкового Закону про вищу освіту Німеччини зазначено, що ВНЗ мають сприяти міжнародній, а особливо європейській співпраці у сфері вищої освіти, а також обміну між німецькими та закордонними ВНЗ [5].

Зазвичай у рамках програми обміну студентами між ВНЗ-партнерами студенти зовнішньоекономічних спеціальностей навчаються за кордоном протягом одного семестру.

Перебування за кордоном з метою отримання подвійного диплому передбачає навчання у ВНЗ-партнері протягом року після складання іспиту на отримання кваліфікаційного рівня бакалавра. Тобто навчання за кордоном відбувається після трьох з половиною років навчання у рідному ВНЗ.

Передумовою отримання можливості навчання за кордоном також є достатнє володіння іноземною мовою, адже з самого початку навчання студенти мають активно долучитися до навчального процесу у ВНЗ-партнері. Звичайно ВНЗ-партнер вимагає наявності мовного сертифіката перед початком навчання. Слід зазначити, що студенти мають можливість отримати мовний сертифікат у Мовному центрі власного ВНЗ.

Для отримання подвійного диплому також необхідно мати попередні високі оцінки з інших предметів. Ці вимоги є додатковою мотивацією для студентів, які бажають мати подвійний диплом.

Кожен німецький університет або спеціальна вища школа мають багато ВНЗ-партнерів, що готові прийняти студентів на навчання. Наприклад, Європейський університет Віадрина (м. Франкфурт-Одер) має 55 ВНЗ-партнерів у 27 країнах світу.

Отримані в університеті-партнері оцінки є дійсними для рідного ВНЗ. Таким чином, перебування за кордоном не подовжує строк навчання. Багато програм з підготовки економістів передбачають навчання за кордоном протягом половини всього навчального процесу. У такому випадку студенти отримають подвійний або навіть потрійний диплом, що у майбутньому значно посилює їх конкурентоспроможність на світовому ринку праці.

Так, студенти університету Вільгельма м. Мюнстер (Wilhelm Universität Münster) мають можливість отримати подвійний диплом завдяки партнерству з Вищою школою м. Монпельє (Франція). Передумовою отримання можливості навчання у вищій школі м. Монпельє є вільне володіння французькою мовою. Навчальний процес в університеті Монпельє має певні особливості, а саме:

- розподіл навчального навантаження на модулі, які тривають два тижні й закінчуються складанням іспитів (тестів, шестигодинних письмових та усних екзаменів);
- спільне навчання німецьких і французьких студентів у невеликих групах;
- підсумковий іспит проводиться представниками інших вищих навчальних закладів Франції;
- обов'язкове проходження практики під час п'ятого року навчання в університеті з фінальною 45-хвилинною презентацією та складанням звіту обсягом 30-40 аркушів [3, 19-20].

Студенти спеціальності «Міжнародні економічні відносини (Internationale Wirtschaftsbeziehungen)» університету м. Дуїзбург Ессен (Universität Duisburg Essen) навчаються за кордоном протягом одного або двох семестрів по закінченні головного навчання у рідному ВНЗ. Багато студентів обирають навчання у США (Університет Пенсільванії) із фінансовою підтримкою фонду Фулбрайта [7, 21].

З 1 квітня 2005 року шлях до навчання та проходження практики за кордоном став значно легшим для німецьких студентів завдяки новому Закону про професійну освіту (§ 2 Abs. 3 *Berufsbildungsreformgesetz*), у якому прописано, що студенти мають можливість навчатися за кордоном до чверті загального часу навчання [1].

Ще одним кроком уряду Німеччини щодо навчання студентів за кордоном є ініціатива BMBF (Федерального міністерства освіти та досліджень), яке має на меті до 2015 року подвоїти кількість студентів, які навчаються та проходять практику за кордоном. У рішенні BMBF зазначено, що кількість програм з обміну студентами між ВНЗ-партнерами має бути збільшена до 5 000 щорічно [6, 7].

Як зазначає Анетте Шаван (Anette Schavan), керівник Федерального Міністерства освіти та досліджень, «навчання за кордоном сприяє вивченню на власному досвіді Європи у всій її різноманітності та єдності» [2, 31].

З метою надання можливості навчання за кордоном своїм студентам Німеччина є активним учасником таких європейських програм із сприяння освіті протягом життя, як *Erasmus*, *Leonardo da Vinci*, *Grundtvig*, *Jean Monnet*, *Carlo-Schmid-Programm*. Зазначені програми фінансово підтримують навчання за кордоном, надаючи студентам стипендії.

Зупинимось на цих програмах окремо та охарактеризуємо їх з точки зору надання можливості німецьким студентам навчатися та проходити практику за кордоном.

Програма *Erasmus* підтримує перебування за кордоном академічної молоді та викладачів. Варто зазначити, що субсидії на їх навчання та перебування значно підвищені останнім часом і становлять від 50 до 400 євро залежно від програми. Іншим нововведенням у рамках цієї програми є сприяння проходженню практики студентами на підприємствах Європи.

Що стосується програми *Leonardo da Vinci*, вона спрямована на задоволення потреб студентів і викладачів сфери професійної та післядипломної освіти з

метою розвитку їх здібностей і компетентностей. Ця програма сприяє їх перебуванню за кордоном та участі у європейських проектах.

Програма *Jean Monnet*, яка первісно створена для підтримки освіти протягом життя, розширена за рахунок питань вивчення іноземних мов за кордоном і використання нових медійних засобів. Програма також сприяє різним питанням європейської інтеграції, наприклад створенню інтернаціональних кафедр.

Програма *Carlo-Schmid* фінансується за рахунок коштів Федерального міністерства освіти та дослідження та Фонду Роберта Боша (нім. Robert-Bosch-Stiftung). Метою створення програми є покращання шансів студентів і випускників на міжнародному ринку праці за допомогою навчання та практики за кордоном.

Цікаво, що урядом Німеччини планується до 2013 року витратити близько 7 мільярдів євро на реалізацію участі країни у європейських програмах і сприяння співпраці німецьких ВНЗ із закордонними партнерами [там само, 31].

За словами професора Ернста Людвіга Віннакера (Ernst Ludwig Winnaker), Генерального секретаря Європейської ради досліджень, Німеччина належить до країн, що інвестують найбільшу кількість грошей у дослідження, оскільки на сприяння дослідженням країна витрачає щорічно 2,5 % ВВП. Цей відсоток є значно вищим порівняно з іншими країнами ЄС, де середній показник становить 1,9 % [8, 21]. Внаслідок такої політики країни студенти німецьких ВНЗ мають чудову можливість навчатися та проводити дослідження за кордоном.

Під час свого шестимісячного головування у Європейській раді науки та освіти у 2007 році Німеччиною було запропоновано ряд цікавих ініціатив під гаслами «Освіта з'єднує» та «Перемагаємо завдяки дослідженням». До цих починань належать рішення щодо створення спільних між країнами ЄС програм сприяння освіти, а також створення спільних технологічних ініціатив, так званих

JETIs (Joint European Technology Initiatives) на основі статті 171 ЄС-Конвенції [4, 19].

Висновки. Отже, завдяки навчанню за кордоном майбутні економісти-міжнародники мають слушну нагоду оволодіти знаннями з іноземних мов або покращити їх, ознайомитись із особливостями життя інших країн, краще розуміти іншу культуру та менталітет, отримати уявлення про іноземні ринки, порівняти робочі процеси у Німеччині та за кордоном. Можна зробити висновок, що навчання за кордоном інтенсифікує процес професійного становлення фахівця з міжнародної економіки, актуалізує і поглиблює теоретичні знання та практичні навички.

ЛІТЕРАТУРА

1. Berufsbildungsreformgesetz. – Bundesgesetzblatt. – Jahrgang. – 2005. – Teil 1. – Nr.20. – 31.03.2005.
2. Bildung für Europa // Impuls. – № 1(April). – 2007. – 30–31 S.
3. Doppeldiplomprogramm mit der ECS Montpellier – 2003/2004. Praktische Hinweise und jede Menge Tipps vom Jahrgang 2003/2004 / Westfälische Wilhelms-Universität Münster. – 2005. – 31 S.
4. Europa – eine Erfolgsgeschichte // Impuls. – 2007. – № 1(April). – 18–19 S.
5. Hochschulrahmengesetz in der neuen Fassung. – Vom 19. – Januar. 1999. – : <http://www.cepes.ro/hed/policy/legislation/pdf/germany2.pdf>.
6. Internationale Kompetenzen systematisch verankern. Aktuelle Entwicklungen in der Bildungspolitik. – Marktchancen sichern – personal international qualifizieren. –Bundesministerium für Bildung und Forschung. – 2008. – S. 6–7.
7. Studienführer für das Fachgebiet Internationale Wirtschaftsbeziehungen / Universität Duisburg Essen. – 2005. – 27 S.
8. Winnacker E. L. Wir wollen Exzellenz durch Wettbewerb / E. L. Winnacker // Impuls. – №1 (April). – 2007. –34 S.

Отрощенко, Л.С. Особливості організації навчання за кордоном майбутніх фахівців зовнішньоекономічного профілю Німеччини [Текст]/ Л.С. Отрощенко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2010. – № 4(6). – С. 96–102.